

שבת הראי"ה

ליקוטים מתורתו של הצדיק והחסיד, מרא דארעא דישראל, שר התורה ורועה ישראל

רבי אברהם יצחק הכהן קוק זצ"ל

אורות הפרשה

**וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל רְאוּ קָרָא ד' בְּשֵׁם
בְּצִלָּא... [וכא, א].**

ואמרו חז"ל: "מכאן שאין מעמידין פרנס על הצבור אלא אם כן נמלכין בצבור" [ברכות, נה.].

"בצלאל נחשב לפרנס, שהוא מנהיג, אע"פ שלא הייתה עבודתו (אלא) רק במעשה המשכן וכליו. אמנם יען כי תמונת המשכן וכל כליו, וכן הציורים הפרטיים שהיו נעשים מעשה מלאכת מחשבת, מיד ד' הייתה זאת שהציורים הללו יעשו רושם על נפשותיהן של ישראל, לתורה ולתעודה וליראת ד', והציורים יש בהם הרבה מכישרון רוח המצייר האמיתי, וכפי

התרוממות נפשו למידות קדושות ונעלות ולשכל טהור וטוב ברוח ד', כן יפעלו יותר ציוריו להשכיל ולהיטיב, על כן אף שאסור לנו להרבות בציורים של מעשה חרשים כדי להקים על ידם מערכות של מוסר, כי מעיין המוסר והאורה לנו היא תורת ד' הטהורה הכוללת כל אורח חיים למעלה למשכיל, אבל באלה הציורים שמאת ד' נצטוונו לעשותם, מובן הדבר שהיו בהם הערה רבה לכוונן את הנפשות אל הוד המושגים הכלולים בהם. א"כ תלויה היא טהרת רוח כל העם כולו, שהי' ע"פ עצת ד' מתחנך בסיוע של בנין המשכן וציורי כליו, תלויה בשאר רוחו וקדושתו של החושב הגדול במלאכת מחשבת הקדושה הזאת הוא בצלאל. על כן היה באמת פרנס ורועה לישראל" [מנן הראי"ה, 'עין איה' ברכות ח"א עמ' 123].

אורות הראי"ה

מרן הראי"ה קוק

והגאון ר' יוסף גרשון הורביץ זצ"ל

רבה של שכונת וישיבת מאה שערים (פרק א')

פרק א': תולדות חייו

ר' יוסף גרשון הורביץ נולד בשנת תרכ"ט, בעיר ורמין שבפלך מינסק, לאביו ר' אברהם.

בעודו ילד בן שמונה הלך אל דודו, אחי אמו, הגאון רבי שאול חיים הלוי הורביץ, הרב בדוברובנה, ונתחנך בביתו. באלול תרמ"ג עלה עם דודו ארצה והשתקע בירושלים בשכונת 'מאה שערים'. שם הוסיף דודו ללמדו תורה בתלמוד תורה ובישיבה שיסד בשכונה זו.

בהגיעו לפרקו נשא את בת העשיר ר' אברהם קרצ'מר מביאליסטוק, שהיה ממניחי היסוד של קהילת האשכנזים ביפו ומבוני השכונות נווה שלום ונווה צדק.

הוא המשיך ללמוד תורה בבית חותנו, וזמן מה שימש גם כמורה ומחנך לבני שרה איטה פלמן, כשהיא גרה עם משפחתה בבית שבפרדסה בכפר סומל לשעבר, משפחה יהודית בודדת בקצה הכפר הערבי.

ביפו השתתף בהשתדלויות חותנו ליסוד תלמוד תורה ובחירת רב, ומשנבחר הגאון רבי נפתלי הרץ הלוי כרבה הראשון של יפו, המשיך ללמוד בהדרכתו ש"ס ופוסקים וכן תורת הקבלה. משנסד הת"ת 'שערי תורה' מינהו הרב מחנך ומשגיח בו.

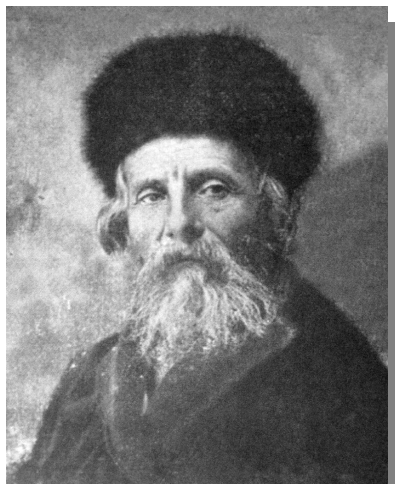
בראשות ישיבת 'מאה שערים'

בתרנ"ה עלה יחד עם חותנו ירושלימה וקבע בה את דירתו. כאן המשיך ללמוד בישיבת 'תורת חיים' יחד עם הרב יונה ראם מבירו ועם הרב צבי פסח פראנק.

בשנת תרס"ה נתמנה לרב ומו"צ של 'מאה שערים', וכן קיבל לידייו את הנהלת הת"ת והישיבה הגדולה 'פרי עץ חיים' במאה שערים, במקום דודו שהגיע כבר לשנות זיקנה.

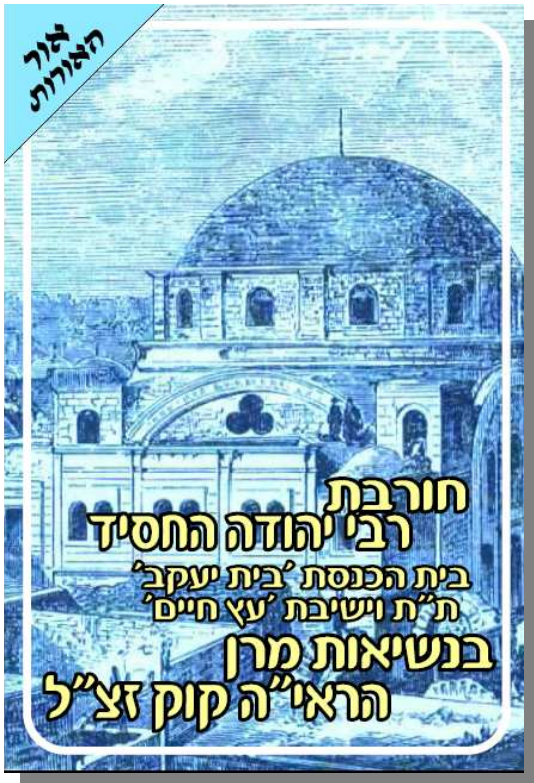
נוסף על ההדרכה הלימודית והרוחנית התמסר לפעולות מעשיות לטובת הישיבה ולומדיה ואף יצא פעמיים לארה"ב לשם ביצור מעמדה של הישיבה.

נתפרסם בירושלים בתור אציל רוח ויפה נפש. היה מקובל כבעל סמכות גדולה בענייני הוראה. למרות צניעותו וענוותנותו ושקידתו בתורה, נמשך לפעולה ולהשפעה בחייה הציבוריים של ירושלים. ביחד עם ראשי 'בני ברית' ר' דוד פינשטיין ור' מרדכי אדלמן השתתף בייסוד חברת 'למען ציון', שיסדה את בית המרפא לעיניים הראשון בירושלים.

בראש תנועת 'המזרחי'

ספר חדש!

"בית-הכנסת הגדול 'בית יעקב' חורבת רבי יהודה החסיד, זה הבית הגדול שהיה שנים רבות מרכז הקודש של ישובו מקודש בירושלים, המרכז העתיק המקודש בקדושת הדורות, אשר הנחילו לנו אבותינו הטובים והקדושים מייסדי הישוב הק' בעיה"ק, וממנו תוצאות לכל ישוב ארצנו הק' ובנינה ההולך ופורח בחסדי השי"ת".

"מוסד התורה הכי עתיק וגדול בארץ ישראל 'עץ חיים' בארץ החיים, הינו המאזניים ליהדות והתורניות בארץ קדשנו. בעלייתו ופריחתו - תעלה ותפרח היהדות".

[מתוך אגרות מרן הראי"ה המובאות בספר]

בספר מרתק זה (120 עמ') מובאים סיפורים, אגרות ומסמכים נדירים, בקשר לנשיאות מרן הראי"ה קוק זצ"ל בבית הכנסת 'חורבת ריה"ח', וכן בת"ת ושיבת 'עץ חיים' אשר שכנו בבניין ה'חורבה'. מתוך אגרותיו של הראי"ה, אשר ברובן מתפרסמות לראשונה בספר זה, מתבררת מרכזיותם של ה'חורבה' ו'עץ חיים' בתהליך הגאולה ובבנין הארץ, כאשר הם מהווים את היסודות לתחיית העם.

לרכישת הספר:

דוא"ל: reiyyaa@gmail.com
או להתקשר למספר: 0546-573-528

רבות הן זכותיו בהחדרת רעיון הציונות המדינית ומחשבת 'המזרחי' בקרב הישוב הישן בירושלים, בהיותו הראשון בין כל רבני ירושלים הוותיקים שהצטרף לתנועת 'המזרחי' - תנועת החרדים הציונים. הוא היה ממייסדי סניף 'המזרחי' בירושלים ועמד השתתף כציר לוועידה הראשונה של 'המזרחי' בארץ ישראל (תרע"ח) ונשא את נאום הפתיחה בוועידה הארצית השנייה של 'המזרחי' בארץ ישראל (אלול תרע"ט). יחד עם הרב בן ציון מאיר חי עוזיאל נבחרו כנשיאי הכבוד של הוועידה.

בעצמו התהלך בסמטאות ירושלים כדי לקרב אנשים לציונות, וזכה לכינוי "פותח שערי ציון הנעולים בפני הציונות הדתית". רבות פעל למען בניין הארץ ותחייתנו המדינית על אף סבלו הרב בשל דעותיו והשקפותיו מתגרות ידם של ה'קנאים' הקיצוניים.

כשהופיע בשבט תרע"ט בתוך שאר חברי המשלחת של ירושלים במועצת הוועד הלאומי (הזמני) עשה בדבריו רושם חזק על כל שומעיו והכול הכירו בו טיפוס יקר של תלמיד חכם אמיתי ואוהב עמו בכל נפשו.

כעבור מספר שנים פרש מפעילות מעשית בהסתדרות 'המזרחי', אולם תמיד נשאר נאמן לתנועה זו.

נושא בעול הציבור

כשנוסדה המועצה הדתית ליד קהילת ירושלים לפי חוקת 'כנסת ישראל', נבחר ליושב ראש שלה. לאחר מכן סייע לרב מאיר ברלין זצ"ל בהקמת 'מפעל התורה' למען הישיבות בארץ ישראל. כמו כן הוא כיהן כחבר בית הדין הגדול בירושלים, נשיא העדה האשכנזית, יו"ר 'הועד הכללי', ויו"ר ועד העיר היהודי ירושלים. במשך ארבעים שנה עמד בראש מוסדות התורה והחסד.

ר' יוסף גרשון היה גאון עצום בתורה, ובעל מידות תרומיות. הוא היה נחשב ל'זקן רבני ירושלים', שריד לדור דעה של גאון וצדיק ירושלים.

אחרית ימיו

בשנותיו האחרונות התמסר ר' יוסף גרשון בעיקר לפעולתו הרבנית בשכונתו ובהנהגת ישיבת 'מאה שערים'. בשוכו מהלוייתו של הרב מאיר ברלין נפל, ורגלו נשברה. מאז שכב זמן רב בבית החולים ואחר כך בביתו ונחלש מאוד בגופו ונפטר ב'ג בניסן תשי"א. לפי בקשתו הובא לקבורה בטבריה ליד קבר חתנו. בהלווייתו השתתפו אלפי אנשים, ובתוכם גדולי ישראל ואישי ציבור מפורסמים.

בשבועות הבאים נספר בעז"ה על קשריו עם מרן הראי"ה, מתוך מסמכים נדירים ומרתקים.

[מקורות: 'הפרס' שנה כ"ה חוברת ט' עמ' 78. 'אנציקלופדיה של הציונות הדתית' בערכו].

העלון בחסות

ישיבת "אורות אביב" בדור תל אביב

- ✓ תוכנית לימוד מתוכננת ומוגדרת, עם יעדים לימודיים לכל תלמיד ע"פ יכולתו.
- ✓ לימוד מעמיק ומקיף עם מעגלי חזרות.
- ✓ אווירה משפחתית חמה ואוהדת.

לפרטים: הרב אטינגר: 050-8822088 הרב יובל: 052-8119291

תרבות יהודית מקורית

העלון יוצא לאור בסיוע
'דפרי שיר' -
הדוכן שלך לספרי קודש
ומוסיקה יהודית.
להזמנות: 077-3220338

סניפים:
תחנה מרכזית י-ם.
אצ"ל 60 ר"ג.
איכילוב 8 פ"ת.

העלון יוצא לאור ע"י ארגון 'אור האורות' להפצת תורת הגה"צ הראי"ה קוק זיע"א

שאלות ותגובות ניתן לשלוח לכתובת: רח' הרב צבי יהודה 6
דירה 3 בת- ים, או בדוא"ל: reiyyaa@gmail.com
או להתקשר למספר: 0546-573-528

ניתן לקרוא את העלון גם באתר: www.yeshiva.org.il
ניתן לקבל את העלון במייל מדי שבוע

אור
האורות